

Nr 375.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse; given Stockholms slott den 9 november 1945.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse.

GUSTAF.

Gunnar Myrdal.

F ö r s l a g

till

L a g**om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse.**

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Ej må stadfästelse meddelas å bolagsordning för försäkringsbolag eller å ändring i stadfäst bolagsordning för sådant bolag, såframt ändringen avser utvidgning av bolagets rörelse med försäkringsgren, som bolaget icke redan äger driva. Vad nu stadgats i fråga om bolagsordning skall äga motsvarande tillämpning å sådana grunder för försäkringsverksamhet, som avses i 3 och 117 §§ lagen om försäkringsrörelse.

Försäkringsgren, som bolag äger driva enligt stadfäst bolagsordning men likväl icke driver, må ej upptagas av bolaget.

Med försäkringsbolag avses i denna paragraf anstalt, som, helt eller delvis, är underkastad bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse.

2 §.

Tillstånd må ej meddelas utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket eller att utvidga sådan rörelse med försäkringsgren, som anstalten icke redan äger driva.

3 §.

Utan hinder av vad i 1 § första stycket och 2 § är stadgat må stadfästelse eller tillstånd som där avses meddelas, om det från allmän synpunkt finnes önskvärt. Under enahanda förutsättning må Konungen, efter ansökan, tillåta försäkringsbolag att upptaga försäkringsgren som avses i 1 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 31 december 1947.

Utdrag av protokollet över handelsärendena hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 oktober 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, fråga angående lagstiftning om *vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse* och anför därvid följande.

I skrivelse den 30 juni 1945, nr 530, har riksdagen, under åberopande av första lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 47, anhållit att Kungl. Maj:t ville låta *dels* verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning med syfte att åstadkomma en genomgripande centralisering och rationalisering av försäkringsverksamheten, däri inbegripet om och i vilken utsträckning det privata försäkringsväsendet bör överföras till det allmänna och i samband därmed i vad mån flera försäkringsgrenar böra göras obligatoriska, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda, *dels ock* skyndsamt utarbeta och framlägga förslag till en provisorisk lagstiftning till förhindrande av att nya och ur det allmännas synpunkt icke önskvärda försäkringsanstalter bildas eller redan bestående försäkringsföretag börja ny icke önskvärd verksamhet under den tid frågor rörande försäkringsverksamhetens framtida utformning äro under utredning.

Sedan jag uppdragit åt hovrättsassessorn O. H. Appeltofft att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande sådan provisorisk lagstiftning, som åsyftas i riksdagens skrivelse, har Appeltofft utarbetat en *promemoria angående lagstiftning om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse* jämte förslag till lag i ämnet. Promemorian jämte dithörande lagförslag torde få såsom bilaga (*Bilaga B*) fogas vid detta protokoll.

I promemorian redogöres först för innehållet i gällande koncessionsbestämmelser för försäkringsanstalter av skilda slag ävensom för tendenser i lagtillämpningen. Vidare lämnas vissa uppgifter angående antalet och den inbördes storleken av olika kategorier av försäkringsanstalter. Därefter lämnas en redogörelse för den nu arbetande försäkringsutredningens direktiv beträffande koncessionsfrågan, varvid utredningsmannen bland annat anför,

att försäkringsutredningen givit uttryck åt sin avsikt att föreslå väsentligt skärpta koncessionsbestämmelser. Utredningsmannen övergår härefter till frågan om spärrelagstiftningens utformning och framhåller, att spørsmålet om lagstiftningens effektivitet här trädde i förgrunden. Vissa skäl syntes tala för att spärren skulle konstrueras såsom ett ovillkorligt förbud mot att nybilda försäkringsbolag eller utvidga bestående rörelse med ny verksamhetsgren. Frågan om den grad av stränghet, varmed spärrelagstiftningen borde utformas, kunde emellertid icke lösas utan hänsyn till den tidrymd, under vilken provisoriet kunde väntas bestå. I detta sammanhang uttalar utredningsmannen, att försäkringsutredningens blivande förslag syntes vara avsett att föreläggas riksdagen å sådan tid att ny försäkringslag kunde träda i kraft samtidigt med den nya aktiebolagslagen eller alltså den 1 januari 1948. Vid denna tidpunkt skulle följaktligen spärrelagen hava fyllt sin uppgift. Men även bortsett från spärrelagens funktion att jämna vägen för genomförandet av den lagstiftning, som kunde komma att framgå ur försäkringsutredningens blivande förslag, syntes lämplighetsskäl kunna anföras till förmån för att lagens giltighetstid begränsades till den 1 januari 1948.

I promemorian anföres vidare, att det vore föga sannolikt att upprätthållandet under en mycket begränsad tidrymd av en ovillkorlig spärrelag skulle komma att minska försäkringsväsendets möjligheter att tillgodose försäkringsbehovet under denna tidrymd. Helt uteslutet vore detta likväl icke. Nya försäkringsbehov, vilka nu icke vore möjliga att förutse, kunde snabbt växa fram. Exempelvis kunde den kraftiga utvecklingen på flygtrafikens område tänkas skapa helt nya problemställningar i fråga om försäkringsbehovet. Det vore vidare tänkbart, att utvidgad koncession framstode såsom nödvändig förutsättning för rationalisering av en viss försäkringsbransch. I den mån frukterna härav komme försäkringstagarna till godo låge det självfallet i det allmännas intresse att icke motverka rationaliseringen. Med hänsyn till vad sålunda framhållits vore det icke tillrådligt att — ens för en kortare övergångsperiod — genomföra en ovillkorlig spärrelag mot nybildning av försäkringsbolag eller mot utvidgning till ny verksamhetsgren.

Enligt det vid promemorian fogade lagförslaget må stadfästelse icke meddelas å bolagsordning eller försäkringstekniska grunder eller å ändring i stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder, såframt ändringen avsåge utvidgning av bestående försäkringsrörelse till försäkringsgren, som icke redan dreves av bolaget. Tillstånd att driva trafikförsäkringsrörelse finge icke meddelas försäkringsbolag med mindre fråga vore om förlängning av tidigare meddelat sådant tillstånd. Motsvarande inskränkningar föreslås skola gälla i fråga om utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket driva försäkringsrörelse. Vad sålunda stadgats skulle emellertid icke äga tillämpning där det ur allmän synpunkt funnes önskvärt, att stadfästelse eller tillstånd meddelades.

I anslutning till lagförslaget understrykes i promemorian vanskligheten av att för närvarande, då hela problemkomplexet befinner sig i stöpsleven, närmare angiva vad som på förevarande område är att anse såsom önskvärt ur

allmän synpunkt. På koncessionsmyndigheten borde ankomma att i varje särskilt fall avgöra, huruvida den nämnda förutsättningen föreläge. Med hänsyn till spärrlagens syfte vore det uppenbart, att uttrycket »ur allmän synpunkt önskvärt» hade en restriktiv innebörd.

Enligt förslaget skulle lagen omfatta alla slag av inhemska försäkringsanstalter, som driva affärsmässig försäkringsrörelse och enligt gällande bestämmelser äro underkastade egentlig koncessionsplikt. Därmed avsåges riksbolag — inberäknat ömsesidiga arbetsgivareförsäkringsbolag ävensom ränte- och kapitalförsäkringsanstalter — samt läns- och häradsbolag. Även Stockholms stads brandsförsäkringskontor, som i viss mån intager en särställning, skulle hänföras hit. Sockenbolagen, vilka icke äro underkastade koncessionsskyldighet i egentlig mening, hava däremot i förslaget undantagits från lagens tillämpning.

Över förslaget har, efter remiss, försäkringsinspektionen efter hörande av Svenska försäkringsbolags riksförbund avgivit yttrande. Icke från någotdera hållet hava erinringar framställts mot genomförande av en lagstiftning av åsyftad innebörd. Vissa synpunkter i fråga om lagens räckvidd hava däremot framhållits.

Försäkringsinspektionen anför sålunda följande:

Ett betydande antal försäkringsbolag äga enligt sina stadfästa bolagsordningar rätt att i vissa branscher driva försäkringsrörelse, vilken rätt dock icke utnyttjats av bolagen. Det synes inspektionen angeläget för vinnande av syftet med ifrågavarande lagstiftning, att dessa bolag beträffande sådana branscher likställas med övriga bolag under den tid den provisoriska lagstiftningen är avsedd att gälla och därigenom förhindras att upptaga verksamhet i branscherna. Det kan måhända ur formell synpunkt synas icke helt tilltalande att förhindra ett bolag som på grund av bestämmelse i bolagsordningen redan erhållit rätt att driva rörelse inom viss försäkringsbransch men icke börjat rörelsen, att driva densamma. Starka sakliga skäl tala dock mot de betänkligheter, som möjligen skulle kunna resas mot ett dylikt förfarande. Att märka är nämligen, att de bolagsordningar, beträffande vilka förhållandet är det här angivna, i allmänhet tillkommit och stadfästs för ett flertal år sedan då någon prövning ur allmännyttans synpunkt knappast förekom, i varje fall icke på det sätt som i förevarande lagförslag tilltänkts. Härtill kommer den omständigheten, att då bolaget icke upptagit rörelse i branschen, något intresse för rörelsens bedrivande tydligen icke förelegat. Inspektionen vill därför föreslå, att en kompletterande bestämmelse införes i lagförslaget av innehåll att försäkringsbolag, som redan undfått rätt att driva försäkringsrörelse i viss bransch men icke börjat utöva rörelsen icke må utan Konungens medgivande upptaga utövandet av densamma. För medgivande synes böra gälla samma förutsättning som kommer att stadgas beträffande de ärenden som avses i lagförslaget. Skulle något bolag hava drivit rörelse inom viss bransch och sedan upphört att i branschen teckna nya försäkringar, böra dylika fall enligt inspektionens mening behandlas på samma sätt som om fråga vore om upptagande av en i bolagsordningen tillåten, men ej bedriven försäkringsrörelse.

I förevarande sammanhang har inspektionen övervägt att föreslå en viss tidpunkt, före vilken en i bolagsordningen tillåten, men ej bedriven verksamhet skulle hava påbörjats för att ej drabbas av förbud av ovannämnda slag. Inspektionen har emellertid avstått därifrån, då man torde kunna räkna

med att bolagen under förhandenvarande förhållanden skulle finna det olämpligt att nu sätta i gång hittills ej bedriven verksamhet. Skulle denna uppfattning visa sig oriktig, torde frågan om en dylik tidsbestämmelses införande i lagtexten böra upptagas till närmare omprövning.

Svenska försäkringsbolags riksförbund anför:

I det remitterade förslaget har lagen utformats så, att det först i två paragrafer stadgas absolut förbud för nybildningar på försäkringsväsendets område, varefter i en tredje paragraf meddelas undantag från vad förut stadgats för det fall att det ur allmän synpunkt finnes önskvärt med ett dylikt undantag. Det föreligger uppenbarligen en icke oväsentlig skillnad mellan dessa lagregler, enligt vilka ny eller utökad koncession skall kunna lämnas endast för det fall, att det är önskvärt ur allmän synpunkt, och en lagstiftning, som i överensstämmelse med riksdagens skrivelse innebär förbud mot startandet av ny verksamhet, som ur det allmännas synpunkt är icke önskvärd. I betraktande jämväl av utredningsmannens uttalande, att uttrycket »ur allmän synpunkt önskvärt» bör tolkas restriktivt, synes det föreligga risk för att spärrlagen med den föreslagna lydelsen kommer att lägga hinder i vägen för sådana ändringar i bolagsordningar, som väl icke äro av den storleksordning, att de kunna betecknas som ur allmän synpunkt önskvärda men ändå äro för det enskilda företaget och dess försäkringstagare behöfliga och lämpliga ur rationaliserings- och anpassningssynpunkt.

*Departements-
chefen.*

Spörsmålen rörande försäkringsväsendets rationalisering och omgestaltning stå för närvarande på dagordningen. Enligt vad jag inhämtat kan försäkringsutredningens betänkande med förslag till ny lagstiftning angående försäkringsrörelse väntas föreligga inom några månader. Det kan förväntas, att åtskilliga av de i motionerna framställda önskemålen bliva tillgodosedda i utredningens förslag. Sålunda avser utredningen bland annat att föreslå väsentligt skärpta koncessionsbestämmelser.

Den i riksdagens skrivelse begärda utredningen syftar emellertid längre. I skrivelsen hemställes om en allsidig och förutsättningslös utredning av försäkringsverksamheten i dess helhet. Jag har för avsikt att inom kort hemställa om bemyndigande att tillkalla sakkunniga för ifrågavarande utredning.

Det är uppenbart, att genomförandet av den rationalisering eller omgestaltning av försäkringsverksamheten, som från allmän synpunkt kan befinnas önskvärd, blir försvårad om antalet företagsenheter nu skulle ökas. Tendensen att stifta nya försäkringsbolag synes sedan några år vara i stigande. Denna tendens kan väntas bliva ytterligare stimulerad inför utsikten till skärpta koncessionsbestämmelser. Under dessa förhållanden anser jag det angeläget, att den ifrågasatta spärrlagstiftningen snarast genomföres.

Vad angår spärrrens effektivitet finner jag, i överensstämmelse med vad i departementspromemorian framhållits, starka skäl tala för ett absolut förbud mot varje expansion genom nybildning av bolag respektive öppnande av ny verksamhetsgren. Försäkringsväsendet är för närvarande så starkt utbyggt och förgrenat, att varje rimligt försäkringsbehov i samhället torde kunna tillgodoses. Å andra sidan kan det icke förbises, att även inom en

mycket nära framtid helt nya försäkringsbehov kunna växa fram. Jag vill även understryka den i promemorian anförda synpunkten, att utvidgad koncession för ett försäkringsbolag kan framstå såsom en nödvändig förutsättning för rationalisering av viss försäkringsgren. I den mån frukterna härav komma försäkringstagarna till godo, bör, såsom utredningsmannen framhållit, rationaliseringen givetvis icke motverkas från det allmännas sida. Även från andra allmänna synpunkter kan en utvidgning av meddelad koncession framstå såsom motiverad under det övergångsskede, varom nu är fråga. Med hänsyn härtill biträder jag förslaget att undantag från förbudet skall kunna meddelas om så finnes önskvärt från allmän synpunkt. Uttrycket »från allmän synpunkt» bör, såsom i departementspromemorian framhållits, tolkas restriktivt.

Fråga om undantag från förbudet skall enligt utredningsmannens förslag prövas av koncessionsmyndigheten, alltså i regel av Kungl. Maj:t men beträffande läns- och häradsbolag av vederbörande länsstyrelse och beträffande utländska försäkringsanstalter av försäkringsinspektionen. Möjligen kunde göras gällande, att prövningen i samtliga fall borde ankomma på Kungl. Maj:t, varigenom önskvärd enhetlighet skulle vinnas. Då emellertid nybildning av bolag eller öppnande av nya verksamhetsgrenar mycket sällan förekommer i vad gäller länsbolagen, häradsbolagen och de utländska anstalterna, har jag icke funnit anledning frångå utredningsmannens förslag.

Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande över promemorian anfört, att ett betydande antal försäkringsbolag enligt bolagsordningen äger rätt att driva även andra försäkringsgrenar än dem, som för närvarande faktiskt äro föremål för bolagets verksamhet. En utvidgning av antalet rörelsegrenar inom ramen för stadfäst bolagsordning eller stadfästa grunder skulle icke hindras genom den i promemorian föreslagna spärrlagstiftningen. Inspektionen föreslår därför, att lagstiftningen kompletteras med en bestämmelse att försäkringsbolag, som erhållit rätt att bedriva försäkringsrörelse i viss bransch men icke börjat utöva rörelsen, icke skall äga rätt att utan Konungens medgivande upptaga utövandet av densamma. Vad inspektionen sålunda anfört synes värt beaktande. Jag förordar därför, att lagförslaget kompletteras med ett stadgande av angiven innebörd. Stadgandet kan inskränkas till att avse svenska bolag, enär enligt vad jag inhämtat icke någon i Sverige arbetande utländsk försäkringsanstalt äger koncession å annan försäkringsgren än sådan, som redan är föremål för anstaltens verksamhet.

Även från det sålunda förordade förbudet bör undantag kunna medgivas, om verksamheten framstår såsom önskvärd från allmän synpunkt. Upptages förbudet i lagen, kan den av utredningsmannen föreslagna särskilda regeln rörande tillstånd att driva trafikförsäkringsrörelse utgå.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har anmärkt, att den av utredningsmannen föreslagna spärranordningen vore strängare än som förutsetts i riksdagsskrivelsen. Den påtalade divergensen torde emellertid vara mera formell än reell. Spärrlagen bör, såsom anförts, icke öppna möjlighet

till annan nyetablering än sådan, som framstår såsom positivt önskvärd ur allmän synpunkt.

Den föreslagna lagstiftningen bör av skäl, som utredningsmannen anfört, gälla till den 1 januari 1948.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över det i överensstämmelse med vad sålunda anförts överarbetade förslaget till *lag om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse*, av den lydelse bilaga¹ vid detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

B. G. Gilmark.

¹ Denna bilaga, vilken frånsett vissa redaktionella jämkningar är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

Bilaga B.

P r o m e m o r i a

angående

lagstiftning om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 juni 1945 har riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta *dels* verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning med syfte att åstadkomma en genomgripande centralisering och rationalisering av försäkringsverksamheten, däri inbegripet om och i vilken utsträckning det privata försäkringsväsendet bör överföras till det allmänna och i samband därmed i vad mån flera försäkringsgrenar böra göras obligatoriska, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda, *dels ock* skyndsamt utarbета och framlägga förslag till en provisorisk lagstiftning till förhindrande av att nya och ur det allmännas synpunkt icke önskvärda försäkringsanstalter bildas eller redan bestående försäkringsföretag börja ny icke önskvärd verksamhet under den tid frågor rörande försäkringsverksamhetens framtida utformning äro under utredning.

Förevarande promemoria avser frågan rörande sådan provisorisk lagstiftning.

Inledning. Det synes lämpligt att inledningsvis något klargöra terminologien samt innebörden av vissa begrepp på försäkringsväsendets område. Ett kortfattat återgivande av vissa data rörande den enskilda försäkringsverksamheten är jämväl ägnat att belysa problemläget.

I lagstiftningen har skilts mellan affärsmässigt bedriven försäkringsrörelse och icke affärsmässig sådan rörelse. Distinktionen avser endast den enskilda försäkringsverksamheten, alltså icke försäkringsrörelse, som bedrivs av staten (genom riksförsäkringsanstalten eller pensionsstyrelsen). I stor utsträckning föreligger överensstämmelse i den offentlighetsrättsliga regleringen av affärsmässig och icke affärsmässig försäkringsrörelse, men å andra sidan förekomma även väsentliga olikheter. Medan den icke affärsmässiga, enskilda försäkringsverksamheten regleras genom lagen om understödsföreningar samt särskilda förordningar om erkända sjukkassor och erkända arbetslöshetskassor, är den affärsmässigt drivna försäkringsrörelsen underkastad bestämmelserna i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse (försäkringslagen). I det följande behandlas endast sistnämnda slag av enskild försäkringsverksamhet. Sådan verksamhet bedrivs i vårt land av *försäkringsaktiebolag* och *ömsesidiga försäkringsbolag*. Ett särskilt slag av ömsesidiga försäkringsbolag utgöra de s. k. ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna. Hit hör även annan grupp av bolag, som bör särskilt uppmärksammas, nämligen de s. k. ömsesidiga arbetsgivareförsäkringsbolagen eller socialförsäkringsbolagen. Denna grupp intar i vissa hänseenden en särställning och kommer att nedan behandlas för sig.

Försäkringsbolagen förete skiftande utseende i fråga om formen för verksamhetens praktiska bedrivande. I detta sammanhang må endast erinras

om att vissa bolag driva allenast en enda försäkringsgren, medan andra jämsides driva ett stort antal branscher. Inom skadeförsäkringen har utvecklingen under de senaste decennierna i viss mån kännetecknats av en tendens till ökning av antalet försäkringsgrenar, antingen genom uppkomsten av helt nya branscher eller genom kombination av skilda delbranscher. Ett mindre antal försäkringsbolag, de s. k. blandade bolagen, bedriva samtidigt både liv- och skadeförsäkring.

Även återförsäkringsverksamheten (indirekt affär) regleras i viss utsträckning av försäkringslagen. Medan den direkta affären i huvudsak är anknuten till försäkringsbehovet inom vårt eget land präglas återförsäkringsverksamheten av starkt förgrenade internationella förbindelser. Somliga svenska försäkringsbolag äro uteslutande verksamma såsom återförsäkrare, medan andra driva såväl direkt som indirekt affär.

I det föregående har endast varit fråga om svenska försäkringsbolag. Även *utländska försäkringsanstalter* äga emellertid under vissa betingelser rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. Bestämmelserna härom återfinnas i en särskild lag av den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Gällande bestämmelser av koncessionsrättslig natur. Det står envar — fysisk eller juridisk person — fritt att under de i försäkringslagen angivna betingelserna öppna försäkringsverksamhet. För rörelsens drivande erfordras tillstånd av offentlig myndighet. Försäkringsverksamheten är sålunda underkastad koncessionsplikt.

Enligt 3 § försäkringslagen skola de, som vilja stifta försäkringsaktiebolag, upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Kungl. Maj:ts stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring eller avser rörelsen annat slag av försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillika upprättas bestämmelser angående vissa grunder — av huvudsakligen matematisk-teknisk art — för försäkringsverksamheten samt därå sökas Kungl. Maj:ts stadfästelse. Kungl. Maj:t har att pröva bolagsordningens och de övriga grundernas överensstämmelse med försäkringslagen samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må erfordras med hänsyn till vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse. Vidare föreskrives att Kungl. Maj:ts stadfästelse skall sökas jämväl å beslut om ändring av stadfäst bolagsordning eller av övriga stadfästa grunder för verksamheten. Motsvarande regler gälla, enligt 117 § försäkringslagen, beträffande ömsesidigt försäkringsbolag. Bestämmelserna avse såväl livförsäkrings- som skadeförsäkringsbolag.

De försäkringsbolag, för vilka bolagsordning och, i förekommande fall, övriga grunder för verksamheten stadfästas i nu angiven ordning pläga benämnas *riksbolag*. Dessa bolag, vilka vid utgången av år 1943 uppgingo till ett antal av 141, därav 47 aktiebolag och 94 ömsesidiga bolag, bedriva i allmänhet verksamhet i hela riket. Ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas bolagsordningar äro även stadfästa av Kungl. Maj:t, anstalterna hänföras sålunda till riksbolagen, ehuru deras verksamhet i regel är lokalt begränsad. Också de egentliga återförsäkringsbolagen äro att anse såsom riksbolag. Riksbolagen registreras centralt hos försäkringsinspektionen.

Till riksbolagen äro även de förut omnämnda ömsesidiga arbetsgivareförsäkringsbolagen att räkna. Enligt 4 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skall sådan försäkring äga rum i riksförsäkringsanstalten; dock må, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser del-

ägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället äga rum i detta bolag. Dessa bolag driva endast en försäkringsgren, den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Verksamheten är underkastad bestämmelserna i nyssnämnda lag. Samtidigt är emellertid jämväl 1917 års försäkringslag tillämplig på dessa bolag. De äro följaktligen underkastade den koncessionsplikt, som stadgas i 1917 års lag.

För ömsesidigt försäkringsbolag, vars verksamhet endast avser att meddela försäkring av egendom inom ett län, är vederbörande länsstyrelse koncessionsmyndighet. Länsstyrelsen skall sålunda stadfästa bolagsordningen ävensom ändring därav. Försäkringstekniska grunder erfordras icke för rörelse av det slag, varom här är fråga. Dessa bolag kallas *läns- och häradsbolag*. Deras antal uppgick vid utgången av år 1943 till sammanlagt 176. Varje bolag inom denna grupp driver endast en försäkringsbransch. Dominerande branscher äro brand- och husdjursförsäkring. Därjämte förekomma sjö-, glas- och hagelskadeförsäkring.

Läns- och häradsbolagen registreras hos den länsstyrelse, som beviljat koncessionen. Den fortlöpande tillsynen över deras verksamhet utövas emellertid av försäkringsinspektionen. Anmärkningsvärd är den dualism i det administrativa förfarandet, som här föreligger. Intet hindrar att tillsynsmyndigheten finner en bolagsordning, som stadfästs av vederbörande länsstyrelse, icke betryggande och i följd därav förelägger bolaget att vidtaga ändring.

En tredje grupp utgöra de s. k. *sockenbolagen*. Hit hänföras sådana ömsesidiga försäkringsbolag för försäkring av egendom å landsbygden, vilkas verksamhetsområde är mindre än ett härad eller, där det omfattar delar av flera härad, mindre än tio socknar. För dessa bolag föreligger icke skyldighet att söka stadfästelse. De äro endast såtillvida underkastade offentlig tillsyn, att verksamheten skall anmälas för försäkringsinspektionen; därjämte skola årligen dit insändas vissa summariska uppgifter angående rörelsen.¹ Antalet försäkringsbolag av denna typ uppgick vid utgången av år 1943 till omkring 1 000.

Enligt 1 § ovannämnda lag den 24 juli 1903 må *utländsk anstalt* här i riket driva försäkringsrörelse där sådant sker genom generalagent såsom syssloman och i övrigt under de villkor som angivas i nämnda lag. Beträffande generalagenten är föreskrivet att han skall vara myndig och bosatt här i riket samt, om han är utländsk undersåte, hava förvärvat rätt att inom riket idka handel eller annat näringsyrke; jämväl svensk juridisk person må under vissa betingelser vara generalagent. Enligt uttryckligt stadgande i lagen skall utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, i alla därav härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag samt vara pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande. Innan utländsk försäkringsanstalt må börja drivandet av försäkringsrörelse här i riket, skall tillstånd därtill förvärfvas av försäkringsinspektionen. Ansökan om tillstånd skall, enligt 4 § i lagen, vara åtföljd av handlingar rörande vissa formella betingelser för rörelsens bedrivande, såsom generalagentens behörighet, uppgift angående tekniska grunder för verksamheten enligt försäkringsinspektionens anvisningar samt bevis att anstalten i riksbanken deponerat föreskrivna belopp för verksamheten. Finnes generalagenten vara behörig och äro de ingivna handlingarna jämväl i övrigt av föreskriven beskaffenhet, har försäkringsinspektionen att meddela anstal-

¹ Jämför 265 § försäkringslagen samt Kungl. kungörelsen den 21 december 1917 med bestämmelser om skyldighet för vissa försäkringsanstalter att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter.

ten tillstånd att här i riket driva rörelse. Sådant tillstånd skall likväl vägras, därest grunderna för anstaltens verksamhet finnas vila på ett system, som uppenbarligen är av beskaffenhet att ej medgiva en betryggande försäkringsverksamhet eller med hänsyn till innehållet av ovan omförmälda handlingar sådan försäkringsverksamhet uppenbarligen icke är att förvänta.

Vid tiden för det senaste världskrigets utbrott hade 42 utländska försäkringsanstalter koncession för försäkringsverksamhet här i riket. Antalet var vid utgången av år 1943 oförändrat. Det bör emellertid anmärkas, att åtskilliga av dessa anstalter icke anskaffade nya försäkringar utan endast förvaltade äldre försäkringsbestånd. I dessa anstalter voro åtta olika nationer företrädade. Anstalterna äro verksamma inom samtliga mera betydande försäkringsbranscher.

Till belysning av de här nämnda företagstypernas inbördes storleksordning må nämnas, att av premierna under år 1943 för direkt försäkring här i riket 93,4 % erlades till riksbolagen, 3,4 % till läns- och häradsbolagen, 0,7 % till sockenbolagen samt 2,5 % till de utländska försäkringsanstalterna.

En försäkringsbransch, nämligen den obligatoriska *trafikförsäkringen*, intar i koncessionshänseende en särställning. Vad beträffar svenskt försäkringsbolag gäller sålunda — jämte de ovan refererade bestämmelserna i försäkringslagen — enligt 6 § lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon att sådan försäkring må meddelas, förutom av anstalt som inrättats av staten, endast av försäkringsanstalt, som därtill erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd. Med den skärpta koncessionsplikten för denna försäkringsgren korresponderar en mera ingående offentlig tillsyn över verksamhetens bedrivande. Följande referat ur det sakkunnigutlåtande, som låg till grund för trafikförsäkringslagen, må tjäna till belysning av de synpunkter som ansetts motivera det strängare koncessionstvånget för trafikförsäkringen:

De sakkunniga ansåge det böra stå såväl privata försäkringsanstalter som riksförsäkringsanstalten eller annan av staten inrättad försäkringsanstalt öppet att idka trafikförsäkringsverksamhet. Beträffande de enskilda försäkringsanstalterna kunde man dock icke åtnöjas med den allmänna kontroll, som utövades enligt lagen om försäkringsrörelse. Särskilt tillstånd borde sökas hos Konungen, som därvid vore i tillfälle att pröva bolagets vederhäftighet och föreskriva de särskilda villkor, som borde uppställas för vinnande av och bibehållande av rätten att idka trafikförsäkringsrörelse.

Även utländsk försäkringsanstalt äger här i riket driva trafikförsäkringsrörelse. I överensstämmelse med vad som gäller för de inhemska bolagen fordras härför Kungl. Maj:ts tillstånd.

Gällande koncessionsbestämmelsers tillämpning i praxis. Innebörden av de refererade koncessionsbestämmelserna är i viss mån omstridd. Meningskiljaktigheten gäller spörsmålet, huruvida den omständigheten, att bolagsordningen och övriga grunder för verksamheten överensstämma med lag och författning i och för sig berättigar till koncession eller om koncessionsmyndigheten äger anlägga även andra synpunkter vid prövningen. Framför allt uppställer sig frågan, om koncession kan vägras på den grund att den tilltänkta verksamheten icke är erforderlig med hänsyn till det föreliggande försäkringsbehovet i samhället eller eljest icke önskvärd ur allmän synpunkt. Lagens förarbeten lämna icke någon säker ledning för tolkningen av denna fråga. Icke heller rättspraxis är entydig. Åtskilliga resolutioner av Kungl. Maj:t i koncessionsärenden under åren närmast efter tillkomsten av försäkringslagen giva vid handen, att prövningen icke avsett allenast de formella

betingelserna för verksamheten. I ett flertal fall avskog Kungl. Maj:t på lämplighetsskäl framställning om rätt att utvidga bestående försäkringsrörelse med nya branscher. I avgöranden under senare år torde emellertid motsatt princip hava följts. I utlåtanden över koncessionsansökningar har vid flera tillfällen av försäkringsinspektionen understrukits, att behovet av försäkringsbolag för närvarande måste anses fyllt och att ytterligare trängsel på marknaden kunde tänkas medföra icke önskvärda konsekvenser. Av Kungl. Maj:ts avgöranden torde emellertid kunna utläsas, att nämnda synpunkt icke ansetts kunna vinna beaktande. Med hänsyn till vad ovan anförts angående trafikförsäkringens särställning i koncessionshänseende må tilläggas, att den nämnda ståndpunkten intagits även i fråga om ny koncession för dylik försäkring.

I fråga om den länsstyrelserna anförtrodda prövningen av koncessionsansökningar för läns- och häradsbolag synes någon fast praxis icke kunna konstateras. På detta område har nybildningen av bolag varit relativt ringa. Det kan emellertid med fog förutsättas att länsstyrelsernas prövning merendels inskränkt sig till de formella betingelserna för tillstånd till rörelsen.

Även i fråga om de utländska försäkringsanstalterna torde koncessionsansökningarna under de senaste decennierna hava varit tämligen sparsamma. Enligt gällande lagstiftning är, såsom redan antytt, koncessionsprövningen begränsad till vissa omständigheter av huvudsakligen formell natur. Föreliggande dessa förutsättningar kan koncession icke förvägras.

Försäkringsutredningens direktiv beträffande koncessionsfrågan. I direktiven för den år 1937 tillsatta försäkringsutredningen angävos skilda frågekomplex av särskild betydelse; därjämte uttalades emellertid, att utredningsarbetet borde avse att belysa och enligt sunda försäkringsrättsliga principer tillrättalägga samtliga de spörsmål, som vore av betydelse på förevarande område. Koncessionsspörsmålen hörde icke till de särskilt angivna. Sedan i samband med krigsutbrottet arbetet inom försäkringsutredningen förklarats skola tills vidare anstå, blev detsamma i slutet av år 1942 i begränsad omfattning återupptaget.

En väsentlig anledning till utredningsarbetets återupptagande torde hava varit att frågan om gällande koncessionsbestämmelsers ändamålsenlighet fått förnyad aktualitet. Medan arbetet vilat, hade två nya koncessioner för livförsäkringsbolag meddelats. I de nya direktiven för försäkringsutredningen anförde departementschefen bland annat följande:¹ »Under den senaste tiden har framträtt en ökad tendens till stiftande av nya försäkringsbolag. Med hänsyn bland annat härtill — — — anser jag, att principerna för stadfästelse av bolagsordningar för försäkringsbolag nu böra göras till föremål för utredning. Härvid bör undersökas, huruvida nuvarande anordning bör bibehållas eller om icke vid prövning av bolagsordning för ett nygrundat försäkringsbolag även andra synpunkter böra anläggas, såsom exempelvis huruvida bolaget kan anses nyttigt för det allmänna.»

Motioner vid 1945 års riksdag angående försäkringsväsendet. Vid 1945 års riksdag väcktes dels två likalydande motioner nämligen nr 197 i första kammaren av herr Strand m. fl. och nr 419 i andra kammaren av herr Hermansson m. fl., dels ock en motion, nr 316, i andra kammaren av herr Hagberg i Luleå m. fl., samtliga rörande frågan om det enskilda försäkringsväsendets framtida gestaltning.

Motionerna utnynnade i hemställan, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning i syfte att åstadkomma rationalisering och

¹ Statsrådsprotokollet den 20 november 1942.

centralisering av den enskilda försäkringsverksamheten. I motionerna anvisades i viss utsträckning skilda vägar för syftets realiserande. Sålunda förutsattes i den sistnämnda motionen att det åsyftade resultatet skulle vinnas genom förstatligande av den enskilda försäkringsverksamheten medan i de båda andra motionerna hemställdes, att den påyrkade utredningen skulle komma att omfatta spörsmålet om och i vilken utsträckning det enskilda försäkringsväsendet borde överföras till staten. Enligt samtliga motionerna borde därjämte övervägas, om icke ytterligare försäkringsgrenar lämpligen borde göras obligatoriska. Slutligen hemställdes i motionerna nr 197 och 419 om provisorisk lagstiftning till förhindrande av att nya och ur det allmännas synpunkt icke önskvärda försäkringsanstalter bildades och att äldre försäkringsföretag startade ny verksamhet under den tid, frågor rörande försäkringsverksamhetens framtida utformning vore under utredning.

Det sistnämnda spörsmålet togs upp till behandling i ett par remissyttranden till riksdagens första lagutskott. I sitt den 24 februari 1945 avgivna yttrande underströk försäkringsutredningen, att den fråga, som här väcktes, i nuvarande läge vore förtjänt av särskild uppmärksamhet. Efter en redogörelse för gällande bestämmelser i 3 och 117 §§ försäkringslagen och deras tillämpning i praxis fortsatte utredningen:

Försäkringsutredningen avser att i sitt förslag upptaga väsentligt skärpta koncessionsbestämmelser. Det är emellertid icke uteslutet, att försäkringsutredningens förslag i detta avseende kan komma att motverka sitt eget syfte därigenom att det stimulerar till koncessionsansökningar under tiden innan förslaget blivit föremål för slutlig behandling av statsmakterna. Såsom ovan anmärkts, anses dylika ansökningar icke enligt gällande lagstiftning kunna avvisas, därest de formella betingelserna för dem äro förhånden. Med hänsyn härtill har försäkringsutredningen — redan innan den föreliggande frågan väcktes i motionerna — övervägt lämpligheten av att föreslå en interimistisk lag i syfte att hindra tillkomsten av nya försäkringsbolag respektive utvidgning av redan bestående försäkringsrörelse intill dess en rättslig reglering av hithörande problem blivit slutligt genomförd. Försäkringsutredningen vill på ovan angivna skäl förorda bifall till motionärernas hemställan i denna del. Önskvärt är att förslag till lag i ämnet förelägges redan innevarande års riksdag. Det förtjänar anmärkas, att under krigsåren i Finland genomförts en lagstiftning av nu antydd art.

Förslaget om provisorisk lagstiftning berördes även i försäkringsinspektionens yttrande till första lagutskottet. Inspektionen ansåg sig böra tillstyrka förslaget.

I första lagutskottets utlåtande (nr 47) anfördes i denna del följande: »Enligt utskottets mening bör en provisorisk lagstiftning genomföras till förhindrande av att nya försäkringsanstalter bildas och redan bestående försäkringsföretag öppna nya och ur det allmännas synpunkt icke önskvärda verksamhetsgrenar under den tid, frågor rörande försäkringsverksamhetens framtida utformning äro under utredning. Till motivering härav hänvisar utskottet till vad som anförts i de av försäkringsinspektionen och försäkringsutredningen avgivna yttrandena. Det hade varit önskvärt att en sådan provisorisk lagstiftning kommit till stånd omedelbart. Utskottet har emellertid icke ansett sig kunna i nu förevarande sammanhang framlägga lagförslag i ämnet. Förslag om en provisorisk förbudslagstiftning av angiven innebörd bör dock framläggas vid höstsessionen av innevarande års riksdag.»

Utskottets utlåtande var icke enhälligt. Enligt ett av ett flertal reservanter framlagt förslag till utlåtande borde detta i förevarande del haft följande lydelse:

Vad slutligen angår det i motionerna I: 197 och II: 419 framförda kravet på en tillfällig lagstiftning till förhindrande av att nya försäkringsanstalter bildas och redan bestående försäkringsföretag öppna nya verksamhetsgrenar under den tid, utredning rörande försäkringsverksamheten pågår, finner utskottet en dylik lagstiftning ändamålsenlig och lämplig. Enligt utskottets mening bör lagstiftningen dock ej utformas så, att den medför kategoriskt förbud i angivna hänseenden. En sådan lagstiftning kunde lätt lägga hinder i vägen för en även ur allmän synpunkt önskvärd utveckling och för den ständigt pågående anpassningen av försäkringsverksamheten efter ändrade förhållanden. Bland annat kunna nya försäkringsbehov uppkomma, vilka icke kunna tillgodoses inom verksamhetens nuvarande ram. Lagstiftningen bör därför givas den innebörden, att Kungl. Maj:t eller, i fråga om utländsk försäkringsanstalt, försäkringsinspektionen tillerkännes befogenhet att i förekommande fall ingå på en saklig prövning av behovet och önskvärdheten av nybildningar av här ifrågakvarande art. Önskvärt är att förslag till sådan provisorisk lag framläggas vid höstsessionen av innevarande års riksdag.

Riksdagen beslöt i skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t i överensstämmelse med utskottsmajoritetens hemställan. Skrivelsen (nr 530) har ovan refererats.

Utredningsmannen. Vid övervägandet av den föreliggande lagstiftningsuppgiften träder frågan om den tillämnade spärranordningens effektivitet i förgrunden. Vissa skäl synas tala för att spärran konstrueras såsom ett ovillkorligt förbud mot varje nybildning av försäkringsbolag och varje utvidgning av bestående rörelse med ny verksamhetsgren.

Försäkringsutredningen har i sitt förut refererade yttrande framhållit, att utredningen avsåg att i sitt förslag upptaga väsentligt skärpta koncessionsbestämmelser. Man torde kunna förutsätta, att lagstiftningen kommer att följa en sådan linje. Denna synpunkt bör här understrykas, eftersom tendensen att söka nya koncessioner, vilken redan är i stigande, kan tänkas bli ytterligare stimulerad inför utsikten av ett skärpt koncessionstvång. Det är icke osannolikt, att en elastiskt konstruerad spärranordning skall visa sig icke i större grad avhålla från sökandet av nya koncessioner. I detta sammanhang må vidare anmärkas, att bildande av nytt bolag respektive utarbetande av tekniska grunder o. dyl. för ny försäkringsgren i allmänhet utgör en tämligen omständig procedur. Med hänsyn härtill kan med visst fog göras gällande, att även försäkringsväsendet är betjänt av att icke onödigtvis riskera arbete och kostnader för dylikt ändamål.

Frågan om den grad av stränghet, varmed spärranordningen bör utformas, kan icke lösas utan att hänsyn tages till den tidrymd under vilken provisoriet kan väntas bestå. Härutinnan må framhållas, att försäkringsutredningens blivande förslag lärer vara avsett att föreläggas riksdagen å sådan tid att ny försäkringslag torde kunna träda i kraft samtidigt med den nya aktiebolsagslagen eller alltså den 1 januari 1948. Vid denna tidpunkt skulle följaktligen spärrlagen hava fyllt sin uppgift. Men även bortsett från spärrlagens funktion att jämna vägen för genomförandet av den lagstiftning, som kan komma att framgå ur försäkringsutredningens blivande förslag, kunna lämplighetsskäl anföras till förmån för att lagens giltighetstid begränsas till den 1 januari 1948. Skulle en ny försäkringslag komma att träda i kraft först efter nämnda tidpunkt, måste dessförinnan övervägas, huruvida och i vilken form spärrlagens giltighet bör förlängas. Vid en dylik omprövning kunna erfarenheter av lagens verkningar tillgodogöras.

Uppenbarligen stå vi för närvarande inför förskjutningar i samhällets ekonomiska och demografiska struktur. Dyliga förändringar äro, sett på längre

sikt, ägnade att återverka på försäkringsbehovet i samhället. Försäkringsväsendet har att anpassa sig därefter. För tillgodoseende av det aktuella försäkringsbehovet är det enskilda försäkringsväsendet för närvarande starkt utbyggt och rikt förgrenat i fråga om branscher och verksamhetsformer. Det är visserligen föga sannolikt, att upprätthållandet under en mycket begränsad tidrymd av en ovillkorlig spärr skulle komma att minska försäkringsväsendets möjligheter att tillgodose försäkringsbehovet under denna tidrymd. Helt uteslutet är detta likväl icke. Nya försäkringsbehov, vilka nu icke äro möjliga att förutse, kunna snabbt växa fram. Exempelvis kan den kraftiga utvecklingen på flygtrafikens område tänkas skapa helt nya problemställningar i fråga om försäkringsbehovet. Det är vidare tänkbart, att utvidgad koncession framstår såsom nödvändig förutsättning för genomförande av en rationalisering av en viss försäkringsbransch. I den mån frukterna härav komma försäkringsstagarna till godo ligger det självfallet i det allmännas intresse att icke motverka rationaliseringen. Med hänsyn till vad nu framhållits synes det icke tillrådligt att — ens för en kortare övergångsperiod — genomföra en ovillkorlig spärr mot nybildning av försäkringsbolag eller mot utvidgning till ny verksamhetsgren. Den frågan anmäler sig då, efter vilka riktlinjer avvägningen bör ske. Uttrycket »ur allmän synpunkt önskvärd» är icke entydigt. Tvärtom torde meningarna här gå starkt i sär. I ett skede, då hela problemkomplexet befinner sig i stöpsleven, är vanskligheten av en begreppsbestämning särskilt framträdande.

Såsom redan anmärkts, har försäkringsutredningen sagt sig ämna föreslå strängare koncessionsplikt för försäkringsbolag. Med hänsyn till enhetlighet och kontinuitet vore det självfallet till fördel om de provisoriska koncessionsbestämmelserna nära anslöte sig till dem, vilka kunna väntas bli slutligt fastställda. Från försäkringsutredningens överläggningar kan här upplysas, att utredningen ägnat koncessionsspörsmålet en ingående prövning. I viss utsträckning hava här mött frågor av svarbedömd art, vilka i det blivande betänkandet torde komma att utförligt belysas. Bestämda materiella koncessionsvillkor torde komma att upptagas i lagförslaget. Ett anknytande av den provisoriska spärrlagstiftningen till koncessionsregler som småningom kunna väntas bli genomförda, synes förutsätta, att koncessionsproblemet redan i detta sammanhang upptages till ingående behandling. Detta framstår ur flera synpunkter såsom olämpligt.

I lagförslaget har spärran anordnats på sätt riksdagen förordat. Koncession skall sålunda kunna meddelas, där detta ur allmän synpunkt finnes önskvärdt. På koncessionsmyndigheten ankommer att från fall till fall avgöra, huruvida denna förutsättning föreligger. Med hänsyn till spärrlagens syfte är det uppenbart, att uttrycket har en restriktiv innebörd.

Lagen synes böra omfatta alla slag av försäkringsanstalter, som driva affärsmässig försäkringsrörelse och enligt gällande bestämmelser äro underkastade egentlig koncessionsplikt. Därmed avses riksbolag — inberäknat ömsesidiga arbetsgivareförsäkringsbolag samt ränte- och kapitalförsäkringsanstalter — läns- och häradsbolag samt utländska försäkringsanstalter. Även Stockholms stads brandförsäkringskontor, som i viss mån intager en särställning (jämför 263 § försäkringslagen), hänföres hit. Sockenbolagen, vilka icke äro underkastade koncessionsskyldighet i egentlig mening, synas däremot icke böra omfattas av spärrlagen.

Förslag

till

Lag

om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Under denna lags giltighetstid må stadfästelse icke meddelas å bolagsordning för försäkringsbolag eller å ändring i stadfäst bolagsordning, såframt ändringen avser utvidgning av bestående försäkringsrörelse till försäkringsgren, som icke redan drives av bolagen. Vad nu stadgats i fråga om bolagsordning för försäkringsbolag skall äga motsvarande tillämpning å sådana grunder för försäkringsverksamhet, som avses i 3 och 117 §§ lagen om försäkringsrörelse.

Tillstånd att driva trafikförsäkringsrörelse må icke meddelas försäkringsbolag, med mindre fråga är om förlängning av tidigare meddelat sådant tillstånd.

Med försäkringsbolag avses i denna paragraf försäkringsinrättning, som, helt eller delvis, är underkastad bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse.

2 §.

Tillstånd för utländsk försäkringsanstalt att börja drivande av försäkringsrörelse här i riket eller att utvidga bestående sådan rörelse med försäkringsgren, som icke redan drives av anstalten, må ej vidare meddelas.

3 §.

Vad i 1 och 2 §§ är stadgat skall ej äga tillämpning där det ur allmän synpunkt finnes önskvärt, att stadfästelse eller tillstånd meddelas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 31 december 1947.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 2 november 1945.

N ä r v a r a n d e:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
EKBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 1 november 1945 tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 19 oktober 1945, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn O. H. Appeltofft.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 no-
vember 1945.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, lagrådets den 2 november 1945 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 19 oktober 1945 remitterade förslaget till *lag om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse*; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte efter vissa redaktionella jämkningar jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

J.-G. Nilsson.